

KELLEI GYÖRGY

ÜZENETEK ODAÁTRÓL – KERESZTURY DEZSŐ ÉS GYURKOVICS TIBOR

Mentes vagyok mindenfajta kóros gyűjtőszenvédeletől, soha nem áldoztam fel az elkölthető, „felesleges” pénzemet és szabad időmet arra, hogy beszerzzek érdekes tárgyakat, dokumentumokat, relikviákat, amelyek már a meglevő készletet gyarapítják. Az efféle megszállottság elkerült, viszont nem vettem meg azokat, akik makacsul kitartanak hobbijuk mellett, és gyűjteményük bővítésén, változatosságán fáradoznak. Sőt, ha annak idején megkértek, hogy spontánul vegyek részt egy-egy kollekcio színesítésében, lelkesen tettem a dolgomat. A siófoki Balaton-parton nőttem fel, és a nyaraló vendégektől papírszalvétákat, gyufacímkeket, magyar és külföldi cigarettákat, bélyegeket kunyeráltam iskolatársaimnak, fiúknak és lányoknak egyaránt.

S aztán egyik évben 40-50 darabból álló könyvcsomagot kaptam ajándékba egy külföldi diplomáciai szolgálatra távozó ismerős családtól. A mini „könyvtárban” dedikált Krúdy, Móra, Márai, József Attila és Tersánszky köteteket találtam. Saját könyveimmel együtt szép kis válogatás jött létre. Ettől kezdve a zsebpénzem egy részét könyvekre költöttem, például az Olcsó Könyvtár-sorozatból még ma is őrzök jó néhány példányt. Shakespeare Romeo és Júlia című tragédiája Borsos Miklós illusztrációival három forintba került. Nem egy első kiadású mű így került a birtokomba, és később ezek egy részét, olykor szerencsés körülmények között, dedikáltatni tudtam. 1970-ben Füreden „botlottam” Robert Graves-be, a Claudius-regények írójába, és itt ismertem meg Keresztury Dezsőt (1904–1996), aki a szívkórházi gyógykezelések idején délutánoként Lipták Gáboréknál olvasta fel új költeményeit. S persze mesélt külföldi élményeiről, bécsi és berlini éveiről, Hitler hatalomra kerülésének időszakáról.

Dezső bácsi könyveit már jóval a személyes találkozás előtt beszereztem, Liptákékhoz már az *Így élt Arany János* című életrajzzal és az *Égő türelem* című verseskötettel érkeztem. Tanulmányait is olvastam, de a költészete ragadott meg igazán. A kritikusok nem ítélték „korszakalkotónak” a költészetét, inkább a tudós irodalmárt tisztelték benne. Olvasótáborát azonban költészetének köszönhette, letisztult, rezignált és minden időkben derűsen bölcs és mértéktartó líra az övé, a békés, értelmes élet foglaltaiba illeszthetők. A Helikon Kiadó 1984-

ben adta ki *A kedves után* című verseskötetét, amelyet ezzel a négy sorossal ajánlott: „*A bánat túl erős még: / verset hiába írnék, / rossz lenne, / nincs hát értelme.*”

Keresztury Dezső

*A bánat túl erős még:
verset hiába írnék,
rossz lenne,
nincs hát értelme.*

*Kellei György-nek
móra barátokkal*

*Keresztury Dezső
85.*

Műveltségének és szellemi eleganciájának, sokoldalúságának páratlan dokumentuma a *Kapcsolatok* című kötete, amelyet a halála előtt jó egy évvel dedikált a szívkórházban, ahol meglátogattam. A főépület 132-es szobájában a felesége társaságában beszélgettünk. Dezső bácsi így nyilatkozott a költészet szerepéről, létjogosultságáról: „*A költeményre mindig szükség van, mert az ember ki van vetve a világmindenségbe, és itt van fölötte az iszonyatos égbolt, mely rászakad, ha nem vigyáz. Ebben a mindenségben elveszünk, ha nem csinálunk magunknak valamilyen kis világot, amelyet be tudunk tölteni. Ez körülbelül a költészet lényege.*” Amikor elbúcsúztam tőlük, sokáig ismételtetem magamban 1954-ben írt sorait: „*Mint dallamban a hang, héjban a mag: pihen, / zeng, száll, hull az idő forogatóján a lét... // Vágy, kín, csend: gyönyörű örület életünk, / S teljes, bár töredék a dal.*”

Keresztury Dezső
KAPCSOLATOK

Kellei Györgynek,
a Füredi Estélre
emlékezve, amely ott
máig, a látvány-
nak számos gazdaja.
K. Dezső határya
Pécs, 1995. II. 24.

MAGVETŐ KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST

Gyurkovics Tibor (1931–2008) író, költő két 1970-ben kiadott könyvén keresztül kedveltem meg: *Vaskakas* (versek) és *Ne szeress, ne szeress* (regény), majd három, illetve négy év múlva az *Isten nem szerencsejátékos* és a *Mindennapi szerelmünket add meg nekünk ma* című regényei kerültek a könyvespolcomra. Az ifjúságnak szánt köteteit leszámítva csaknem teljes a Gyurkovics életmű.

Tibor impulzív ember volt, égett és kihuny, dicsért és zsörtölődött. Farkas Edit pedagógus és Sigmond Olivér szobrászművész házaspárjánál, valamint Eigel István és Tassy Klára képzőművészeknél hozott össze vele a sors. Tiboréknak akkoriban a Siske utca elején volt egy kis lakásuk, közel Eigelékhez, akik feljebb, a Nagymező utca végén, egy nádtetős parasztházban töltötték a nyarakat, udvarukból csodálatos balatoni panoráma tárult elének. Gyakran poharazgatott itt Gyurkovics íróbarátaival, Bertha Bulcsuval és Szakonyi Károllyal. A közönséggel, az olvasókkal történő találkozások sem maradtak el, Tibor 1884 tavaszán járt a füredi Jókai-körben, *Leveleskönyv* című versgyűjteményét ekkor dedikálta. De járt Birkás Gyulánál is a Vasutas üdülőben, ahol a legendás Kávéházi esték programjaiban szerepelt, legutolsó látogatásakor dalra is fakadt. Kiállításokat is megnyitott a városban.

GYURKOVICS TIBOR
LEVELESKÖNYV

Kellei Györgynek
a Füredi Estélre
emlékezve
1995. II. 24.



SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST

1986-ban Tibort a *Fekvőtámasz* című darabjában, az Ezredes szerepében láthattuk a veszprémi Petőfi Színházban. (A produkciót Tordy Géza rendezte.) Később – 1988 és 1992 között – itt lett dramaturg. 1992-ben jelent meg *A test balladája* című karsú kötete, amely infarktusa utáni („Ezek a versek kishalálom idején születtek.”) hosszabb-rövidebb költeményeit tartalmazza. Az idő tájt és később is sokat írtam róla a Veszprém megyei Naplóba és folyóiratokba. Ő kedves dedikációval „honorálta” figyelmességemet: „Kellei úrnak / érdemei nem / múlnak.” A test balladája immár több mint két évtizede vigaszt jelent a mindennapokban, különösen utolsó versének utolsó versszakával: „Nem félek a haláltól. / Megállok vele szemben. / De amikor lesújt rám, / Isten, ölelj meg engem.”

GYURKOVICS TIBOR

A TEST BALLADÁJA

- A Horror Club versel -

Kellei úrnak
érdemei nem
múlnak
1995. II. 24.

KRÁTER MŰHELY
KRÁTER MŰHELY EGYESÜLET, 1992